

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Conso||lacione Ivsto-|||rvm

Hillesheim, Ludwig

Coloniae, 1572

VD16 H 3678

De Consolatione iustorum liber tertius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60369)

DE CONSOLATIONE
iustorum liber tertius

Animum naturā ad quietem &
fœlicitatem spectare, verūm
eam in vita plenè percipi non
posse. CAP. I.

INter omnia quibus humanus ani-
mus distinetur, videmus eum sin-
gulari quadam vi, cupiditateque
naturæ tendere ad fœlicitatem, &
hunc laborum suorum finem spe-
ctare, vt benè ei sit, & habeat vbi interqui-
escere possit. Ex quo graue atque ingens
humana miseria est argumentum: nam si
presentia animum explerent, non esset,
quo spem suam longius extenderet, & ea
desideraret, quibus ei melius fore putaret.
Quamobrem in hac indigentia rerum, cō-
ditionisque corruptione, spes hominum
ac vota, ad fœlicitatis alicuius maioris
adsequendum finē feruntur. Posteaquā
F 3 enim

enim peregrinamur à Deo, non inueniunt
mentes nostra certum & quietum inter-
ris consistendi locum, semper vt astatem
procella ac tonitrua, sic omnem vitam tē-
pestas malorum perturbat. Inter eas diffi-
cultates & angustias rerum, discessus e vi-
ta ac mors, quae animam à corpore disun-
gat, imminet, prorsus ineuitabili, nec vllis
remedijs superabili malo. Verum, vt demō-
stratū initio est, hanc corporibus naturā,
non dei voluntas, sed hominis scelus dedit.
Eius prauaricatione inuecta mors est, quae
quantum aspectu percipi potest, totum ho-
minem extinguit ac delet. Hoc quidem

- Ad Ephe. 5.* improbis, quos diffidentia & incredulita-
Ad Colo. 3. tis filios Apostolus vocat, ingēs est malū:
priuantur enim cōmodis vitæ, eaq̄ que
chara habuerunt, amittunt: verum illud
Apoc. 2. 21. peius, quod alter eis interitus, isq̄ sempi-
ternus animorum est subeundus, stipendi-
3. Pet. 2. um peccati, premium scelerum, iniustitia
merces. Non mirum ergò, si cū ad
grauiores deposcuntur pœnas, exhorrent
hæc

hanc, quæ corpora interficit mortem, mali: nam iusta nimium eis causa est terroris, grauiſſimorum, quibus se contaminârunt & inquinârunt flagitiornm recordatio, ac meritorum pro ijs suppliciorum metus. Ad cuius enim confugient *Eſai. 10:* auxilium, in die, vt propheta inquit, viſitationis, & calamitatis à longinquo veni *Prouerb. 1.* entis? Quomodo ad Dei tribunal, ad quod *Ad Ro. 14.* omnes adducemur, conſistent? Quo- *2. Corin. 5.* modo Dei aſpectum, à cuius se voluntate *Oſea. 7.* tota vita auerterunt, conſcclerata conſcientia ferent? O inſœlicem ſtatum, & quo nihil eſt omnium terribilius, vt multò ſatius eſſet, nunquam natos fuiſſe, quàm ad hoc extremi mali exitium deueniſſe.

Bonorũ cõſtantiam recordatione mortis nõ euerti, ſed memoria æternitatis ac bonorum cœleſtium, confirmatiorem fieri. CAP. II.

Sed hæc rerum fata sunt, vt mali nullo vnquam tempore, sensum malorū amittant, bonis contrā, nō solum incommodum ex eis nullum sit, sed ne memoria quidem sit grauis. Vniuersa certè iusti hominis vita, commentatio mortis est, diligenter cogitantis, reddendum esse, quod vtendum à Deo accepit, ac fore propediē, vt his quibus alligatus est, vinculis exoluatur ac liber fiat. In sacris supplicationibus, quæ in Ecclesia, more maiorū laudato exemplo fiunt, crux præfertur, illā vexilla sequuntur, tum cœtus hominū, aut supplicantium Deo, aut eius numini laudes canentium. Imago est in ijs vita periculorum, sit quotidie ingens ad mortem progressio, sed post eam militiam, certamina quæ confecta, victoriæ æterna signa attolluntur. Constituti sunt vita humana termini, qui præteriri non poterunt, vt omnes moriamur, ac quasi aquæ dilabamur in terram: Et vigilandum omnibus sit, incerta die, ignota quæ omnibus hora, qua euocandi

Iob.

2. Reg. 14.

Luc. 12.

Marc. 18.

euocandi ad iudicium. sistendiq; CHRIS-
 TOS sumus. Tunc enim post exantlatos Ad Heb. 9.
 in Dei vinea labores, tempus recipienda
 mercedis erit, ad quam suos Deus bona cū
 spe inuitat. Vt enim frondente ficu a sta-
 tem sequi, ita mox liberationis eorum, ac
 redemptionis tempus adfore, vt capita Marc. 13.
 sua deiecta arumnis, nunc lati attollant,
 recepturi ab iusto iudice coronā iustitię,
 ad quam illi in vita contenderunt. Sed
 mortis interuenit tempus, & absolutio isti
 us molis corporeę, vt ea gloriose iterū exci-
 tata, iam sublimior & immortalis se infe-
 rat in cœlum. Admirabilis iste vt cetera-
 rum omnium rerum est ordo, quem Deus,
 cuius voluntati vniuersa præsto sunt, finē
 iustitię suę voluit esse, inspirante eo, ac su-
 os magnis mysterijs implente. Ezechiel Ezech. 42.
 propheta se diuino spiritu in latam plani-
 tiem, quę osibus plena, constrataq; esset,
 eductum ait, atque his vndiquaque lustra-
 tis, interrogatum voce cœlesti, num existi-
 maret fore, vt ossa illa arida victura sint.

F 5. Quod

Quod cum ille in Deo positum esse diceret, iussum fuisse affirmare, ut hoc fieret. Mox ossa illa ordine iterum suo compacta reuertisse, ac deinde instante dei spiritu animata facta fuisse. Ad eundem etiam modum, iustorum salutem sibi cura fore, ac de sepulchris excitanda corpora deus dixit, & in suam tetram collocanda, qua destinata sedes est caelestium animorum, unde illi ortus suos habuerunt. Atque haec illa est fiducia, quam Iob, cum ei omnis spes ablata, atque ipse desertus esse omnium auxilio videretur, in suo sinu repositam esse dixit. Ascendet ergo tum in caelum exultatio iustorum, & capita sua etiam supra nubes attollent: cum e terra puluerulenta resurgent ad vitam aeternam, lucebuntque, ut stella sempiternis temporibus. Nulla igitur impiorum partes sunt felicitatis, falluntur enim peruersitate sua, & cum a recta ratione dissentiant, fundamentum, ut ille ait, in aqua ponunt, nec ad veri boni perceptionem peruenire possunt. Ut enim his ad

damna-

damnationem & inferos mors via est: ita gradus est iustis ad æternam vitam: vt inde solatia sua ducant, quoniam certam et in Deo constitutam spem immortalitatis sua ac gloriæ habent. Moriuntur quidem, at resurgent mortui tui Domine: visuri cœ *Psalm. 8.*
 los, opera digitorum tuorum, lunã et stellas abs te cõditas: vbi regio est ac sedes corporum glorificatorum, eorumq̃, qui iam angelis similes erunt: & in tuo conspectu collocati ac regno, videbunt te æternũ ad omnem æternitatem Deum: incomparabili, & cuius magnitudo nullis cogitationibus subijci potest, premio. Cupiunt ergo ab hac mortalitate dissolui, & tecum IESV CHRISTE esse, vt superatis carne et sanguine, triumphatq̃, mundo, veniãt ad promissa, percepturi abs te fructum probitatis & patientiæ suæ. Tradamus ergo nos tibi ò pater noster, cœli terraq̃, Domine, in quo vita, & beatitudo nostra est, quam nulla mortis euincet vis, aut inferorum potentia euertet.

In Deo, eiusque diuinis promissis consolationē omnē esse.

CAPVT III.

Quid ergo illud est, quod impressum in animis piorum, pellit timores, aegritudines aufert, nullum malorum sensum relinquit, spes illorum confirmat, & totos eos letitia perfundit? Deus est, cuius cum illi ex operibus magnifici, & ordine vniuersi, ac conuersione admiranda rerum, immensitatem atque curam in omnia se extendentem, ab ipso adiuti agnoscant, colunt eū ac diligunt, eiusque voluntatem diuinam in omni vita sequuntur. Ex hac religiosa obseruatione fiducia exoritur, quā cōscientia recti alit, vnde securitas ac quies, in qua fundamentum est consolationis, quae aeternitatis & bonorum caelestium spe, quotidie confirmatur & augetur, vt sit quod propheta ait, opus iustitiae pax, & cultus iustitiae silentium, & securitas in sempiternum. Quis autē hac desideria ac vota nō confirmatio-

Esa. 32.

maior a fieri existimet? cum semper cura
 tio accedat Dei, ipsius etiam sermo ab ipsa
 aternitate, & multis ab hinc seculis e coe-
 lo ad nos perlatus, hanc speratam bonoru
 abundantiam, non tantum stabiliat, sed
 in omnium gentium ac populorum conspe-
 ctu ponat. Vox ipsius est Dei ad Abraha-
 mum fidem eius secutum, Noli timere, ego *Genes. 15.*
 protector tuus sum, & merces tua magna
 nimis. Ego Deus omnipotens, ambula co *Genes. 17.*
 ram me, & esto perfectus, ponamque fo-
 dus meum inter me & te. Ad Isaacum, *Gene. 26.*
 Ero tecum & benedicam tibi, Et ad eun-
 dem, Noli timere, quia ego tecum sum. Ad *Gene. 28.*
 Iacobum, Ero custos tuus, quocumq; per-
 rexeris. Et ad Moysen, Vidi afflictionem
 populi mei, & clamorem eius audiui, & *Exod. 3.*
 sciens dolorem eius, descendi ut liberem eu.
 Ego Dominus pepigi foedus cum eis. Ego
 audiui gemitum filiorum Israel, & re- *Exod. 6.*
 cordatus sum pacti mei. Ego Dominus, *Exod. 19.*
 qui educam vos de ergastulo Aegyptioru,
 & eruam de seruitute, ac redimam in bra-
 chio.

chio excelso, & iudicijs magnis, & assumam vos mihi in populum, & ero vester Deus. Et scietis, quia ego sum Dominus Deus vester, qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum. Si audiueritis vocem meam, & custodieritis pactum meum, eritis mihi in populum, de cunctis populis. Mea est enim omnis terra, & vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. Et ad eundem, Facies mea praeceget te, & requiem dabo tibi. Ego ostendam omne bonum tibi, & vocabor in nomine Domini, coram te, & miserebor, cuius voluero, & clemens ero, in quem mihi placuerit. Ego Dominus deus vester, custodite leges meas atque iudicia, quae faciens homo, viuet in eis. Viuo ego, & implebitur gloria domini vniuersa terra. Et ad Iosua, Non te deseram, neque derelinquam. Ecce praecipio tibi, confortare, & esto robustus. Noli metuere, & nolite timere, quoniam tecum est Dominus deus tuus, in omnibus, ad quacumque perrexeris. Ad Dauidem, Requiem dabo tibi ab omnibus

Exod. 3.

Num. 14.

Iosua 1

2. Reg. 7.

nibus inimicis tuis. Ad Salomonem, Postu³. Reg. 3.
 la quod vis vt dem tibi. Et ad eundem, Ex-
 audiui orationem tuam & deprecationē³. Reg. 9.
 tuam. Et ad Ezechiam, Noli timere à fa-⁴. Reg. 19.
 cie sermonum, quibus blasphemauerunt
 pueri regis Aegyptiorū me. Ecce ego mittā
 ei spiritū. Addamus aut ad hæc omnia cō-
 firmāda illud dei verbis est Abrahamū, ac Genes. 8.
 deinde Ieremia internūcio, aeterna fide di Ierem. 32.
 ctū, Ego dominus vniuersa carnis, nūquid
 mihi difficile erit omne verbū? Sed ipsum
 Oceanū exiguo alueo includere velit, qui
 adducere ea omnia conetur, quibus ab
 ipso mundi exortu. & subsequentibus secu-
 lus spē piorum excitauit Deus ac cōfirma-
 uit, vt illi quidem etiam in hac vita ma-
 jorū aspicerent ruinas, & tamen inter om-
 nia, erecti, celsiq³ remanerent.

Domini Iesu saluatoris exor-
 tu, omnibus ad consolationem
 felicitatemque sempiternam
 aditum esse factum.

Caput

Luc. 2

Genes. 3.

VEniamus tamen etiam ad prosperū illud ac salutare tempus, quo Deus filio ac seruatore Iesu demisso in terras, benignitatis diuinæ magnitudine omnia est complexus. Hanc ætheri spiritus ac Dei administri angeli, enunciarunt mundo, & pastores insolita luce noctu persusos affati, vt metum omnem deponerent iusserunt. Se enim magna letitia nuncios ipsi esse, qua letitia ad omnes homines peruentura sit, seruatore orbiterrarum nato. Mox etiam suauissimo hoc vocum concentu, aëra & terras impleuerunt, Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, hominibus bona voluntas. O letum nunciū, ô foelicem diem, qua restituta omnia diuinitus sunt, qua perturbata & euersa consilijs diaboli erant. Ille hominem diuinitatis adsequendæ spe falsò impleuerat, vt infœlicem faceret, & deformato opere diuino, gloriam Dei imminueret. Ille pacem è terris, quibus maledictum in opere homi

nis

nis voce diuina fuit, profligauerat, ille vo-
 luntatem hominis bonam effecerat malā.
 Sed Dei honos auctus, sempiterna clemen-
 tia laude, restituta terris pax, reconcilia-
 to hominum genere Deo, & voluntas con Ad Rom. 5.
 firmata, vt se vitijs exutam, cum mente
 diuina coniungeret, & aeterna spectaret.
 O praeclarum & dignum Dei immensita-
 te donum, cui cedant omnia, quae toto or-
 be terrarum, aut magnificentia admirā-
 da, aut delectatione iucunda, aut vtilitate
 expetenda sunt, nihil horum, quorum om-
 nis fluxa ratio est, conferri vlla ex parte
 cum eo potest, quod immortale est atque
 aeternum, quo omnis gaudiorum vbertas,
 consolationis, spei ac salutis est comprehen-
 sa. Sed ipsum audiamus, hanc tantam
 bonorum vim, beneficentia summa vltro
 omnibus offerentem Deum, Venite ad me
 omnes qui laboratis & onerati estis, et ego
 reficiam vos. Tollite iugum meum super
 vos, & discite à me, quia mitis sum, & Matth. 11.
 humilis corde, & inuenietis requiem ani-
 mabus

mabus vestris: iugum enim meum suave est, & onus meum leue. Ingens est humana culpa, & ceterorum vitiorum, peccatorumque onus, summa ex ijs rerum omnium & vite perturbatio, quã depellere vis nulla humana possit. Iam, qui humana spectant, & cœlestia contemnunt, graue iugum perferunt, quod eis peccatorum moles, & Deo aduersaria voluntas imponit, refertum curis & omni genere sollicitudinum, quae eos nunquã respirare, nunquã optata quiete frui sinunt. Hunc tantum laborem filiorum, quamuis ab ipso dissidentium optimus parens vidit & indoluit: contulit ad eorum salutem omnia, vt molestia eos liberaret, et beatos faceret. Ad hoc agendum & spontè propensus est, & omnes inuitat: communio enim est inter omnes malorum, quoniam omnes peccauerunt, eorum sanationem ab se vno petendã esse demonstrat, nemo cõditionis suae indiguitate animum à spe, ac fiducia remoueat: amplectitur enim omnes summus ipse
Deus,

Ad Rom. 3.

DEVS, vt ex angustijs eos malorum in
 latitudinem educat, afflictos & oppres- *Psalm. 18.*
 sos erigat, ac grauissimè agros reficiat.
 Si vita incommoda, varietatemq; malo-
 rum sentimus, sentiamus & curationem
 eorundem, eamque non in rerum caduca-
 rum, sed cœlestium expectatione atq; spe
 sitam esse existimemus,

Testimonijs sacris ad verorum
 bonorum perceptionem viam
 ostensam, eamq; signis & voce
 diuina confirmatam.

CAPVT V.

AD huius ergò facillimam percepti-
 onem, ne de eo dubitare possimus,
 voce inuitamur diuina. Si enim *Matt. 6.*
 ante omnia, eius regnum, eiusq; iustitiam *Luc. 12.*
 nostris in actionibus quæramus, omnia no-
 bis ad vsum vitæ presentis copiosè acces-
 sura esse, omnia in potestate nostra futu-
 ra ait. Sed Dei mandatum est, in hac im-
 becillitate atque indigentia vitæ petendū
 ab eo, & vt largiatur bona esse orandum,
 quod

quod quidem haud dubiè facturus sit om-
 nibus, qui hoc ab eo postulent. Nullum
 enim parentem tam immiti, tamq̄ inhu-
 mana esse natura, si eum filius panem aut
 piscem petat, vt saxum aut serpentem ei
 det: hoc si in illa deprauatione erroreque
 summo humana vitæ fiat, quanto magis
 Deum patrem cœlestem ad bona omnia
 largienda optima natura ferri, omnibus
 persuasum esse debere? itaque acceden-
 dum ad eum est, pura, sancta q̄ prece, vt
 restituti gratia ipsius, in eo perfugium ha-
 beamus vitæ ac rerum nostrarum. Ad hoc
 amor nos Dei benignitasq̄ adducet, confi-
 damus modò, & spem nostram in eo pona-
 mus: instemus oratione ac lachrymis, pro-
 strati coram eo, aderit mitis pater, vt fili-
 os coram eo se abiicientes, & ad eius opem
 expectandam conuersos, benignè ample-
 ctatur & subleuet. Signum omnibus pro-
 positum est filij, qui hereditatis suæ parte
 à patre postulata & accepta, in lōginquas
 terras peregrè profectus, facultates omnes
 suas

Matth. 7.

Luc. 11.

Luc. 12.

suas male viuendo prodegit. Ac tum orta
 graui fame, omnium indigus, etiam sili-
 quas quibus vesebatur porci, frustra ex-
 petebat. In his angustijs, ad patrem,
 vbi tot illius mercenarij affluerent bonis,
 recipere se cogitauit. Quod cum faceret,
 procul adhuc absentem videns pater, mi-
 sertus occurrit, ei que in collum insiliit, &
 eu deosculatus est. Ac tum filio ad patris
 conspectum que lesit, prodeunti, aditus fa-
 ctus est fidentior, vt supplex ei aduolutus
 diceret, Pater peccaui in caelum, & aduer-
 sum te: ita vt iam non sim dignus, qui di-
 car tuus filius. Ita is qui filij quidem reti-
 nebat substantiam, amiserat tamen dig-
 nitatem, culpam agnoscens, confessus pec-
 catum suum est, & in gratiam receptus.
 Sane & nos tales filij, Deo patre relicto ab
 nobilitate innocentie nostrae in graues ca-
 sus venimus vitae, & in maculis ac sordi-
 bus versamur, vbi omnia nos solatia defi-
 ciunt. In hoc summo interitu, si ad patrem
 Deum recurremus, ille, qui humilia respi-
 cit

- cit in cælo & in terra, lumine sua gratia
 procul allucente suscipiet nos cum plausu
 & latitia, vt solatium in eo æternum, &
 leuamentum calamitatis nostra habea-
 mus. Harum rerum exemplis innumerabi-
 libus sacra doctrina, litera q̄ diuina sunt
 referta, vt cūm Dei filius ac Dominus no-
 ster IESVS CHRISTVS centurioni
 pro sanatione filij oranti, propter eius
 fiduciam, vt vellet, fore ait. Discipulos au-
 tē suos tempestate oborta affaretur. Quid
 timidi estis ad eū? vbi fiducia est vestra? Et
 paralyticū, Bono animo esto fili. Fœmina
 item fluxu egra diceret, Confide filia, fi-
 des tua te seruauit, vade cum pace, et esto
 sana à flagello tuo. Petro verò periclitanti
 & discipulis sæpenumerò, Exigua fidu-
 cia pradi, quare hasitabas? Ne metu-
 atis. Cananaea, Fiat tibi sicut vis. Ca-
 lico, Quid vt faciam tibi vis? Disci-
 pulis autem suis, Omnia quacunque
 petieritis in deprecatione credentes, acci-
 pietis. Et Martha, Nonne dixi tibi, quod
 si

si credideris visura es Dei gloriam? Et
 a demonio liberato, Abi in domum tu- Ioan. 11.
 am, ad tuos, & annuncia illis, quanta
 tibi dominus fecerit, & misertus sit tui. Marc. 5.
 Et, Omnia possibilia credenti. Omnia
 possibilia sunt apud Deum. Noli timere Marc. 9.
 pusille grex, quoniam complacitum est
 patri vestro dare vobis regnum. Quinq³ Matth. 19.
 passeruli vaneunt minutis assibus duo- Marc. 10.
 bus, & vnus ex illis non est in obliuione co-
 ram Deo, quin & capilli capitis vestri Luc. 12.
 omnes numerati sunt: pilus de capite ve-
 stro non perit. Ego in medio vestrum sum, Luc. 21.
 ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pa-
 ter meus regnū. Ego sum lux mundi, qui Luc. 22.
 sequitur me, nō ambulabit in tenebris, sed
 habebit lumen vitæ. Ego veni vt pacem ha-
 beāt, et abundantius habeant. Ego sum pa-
 stor ille bonus. Oues mea vocē meā audiūt,
 et ego cognosco eas, et sequūtur me: Ego vi Ioan. 8.
 tam æternam do eis, nec peribunt in
 æternum, neque rapiet eas quisquam de
 manu mea. Ego sum resurrectio et vita.
 Ne

Ioan. 11. 144 DE CONSOL. IVSTOR.

Ioan. 18. Ne turbetur cor vestrum, neq³ formidet.

Ioan. 16. Vos mœrore afficiemini, sed mœror vester
vertetur in gaudium. Hæc locutus sum
vobis, vt in me pacem habeatis, in mundo
afflictionem habetis, sed bono animo sitis,

LUC. 21. Ego vici mundum. Per patientiam possi-
dete animas vestras. Et Deum æternum
patrem deprecatus pro ijs qui ipsum seque-
rentur, Pater sancte serua eos per nomen
tuum, quos dedisti mihi. Peracto autē

Ioan. 17. redemptionis munere à morte rediuiuis,
Data est mihi omnis potestas in cœlo &

Matth. 28. terra. Ego vobis adsuturus sum perpetuo
vsque ad finem seculi. O sacram ac divi-
nam vocem, quam qui audiunt atque se-
quuntur, omnia noxia perturbatione va-
cabunt, omniū generum bonis beati erūt.
O consolationem omnium, qui cōuersi ad
Deum, eius opem in periculis, solatium in
doloribus quærunt. Dei illa doctrina est,
ingenerata & inscripta mentibus huma-
nis, ipsius digito atque manu, voce etiam
eius ad nos perlata, & religione confir-
mata

miata, quam vnā possumus appellare sapientiam, in qua diuitiæ salutis sunt atq; thesaurus, & quæ non meditatione tantū cœlestium rerum, verum etiam futurae fœlicitatis sensu in hac vita percepto, alitur ad immortalitatem.

Animos piorum ex consideratione superarum ac cœlestium rerum inuictos fieri.

CAPVT VI.

Nihil ergò est quod animos eorum debilitare, aut frangere omnino possit, quorum omnis viuendi ratio conuersa ad Deum est. Cōsidunt enim Deo, nullis impediens malis, ac certò agnoscunt, cum impy suppliciorum imminentium metu, ac scelerum furijs exagitantur, ipsos per summam animi securitatem in Deo per fugium habere, cum fictæ ac fucatæ fœlicitatis illorū, cum vitæ finis aderit, cū extremis tenebris, & inferorū latebris addicēdi erunt, tūm eorū, posteaquam corporis vinculis exoluti sunt, fœli-

G   citatis

citatis vera initium fieri, tum primùm
 sempiterno euo victuros esse in cælo, bea-
 tos & immortales fore. Ad horum imita-
 tionem qui se formant, & diuina contem-
 plantur, ñ inuicti sunt, & inuiolatam sp̃e
 suam seruant, & omnia rectè considerat
 atque agunt. Certò enim agnoscunt, ni-
 hil incommodi euenire iustis, ac si tanquã
 aurum igni, sic grauitate malorum pur-
 gentur, habere tempus iustitiam Dei, quo
 in splendorem eos maiorem det. Quod
 cum illi altiore consilio à deo fieri ani-
 maduertant, firmi in sua spe, & commu-
 niti sunt, ne vlla ingruens turbinum pro-
 cella fidem eorum & amorem in deum
 labefactet. Atque vt constantia & firmi-
 tate malis omnibus superiores esse possint,
 attollunt in deum mentes, & diuina sen-
 sa perscrutantur, ac que maxima existi-
 mantur mala contemnunt, quum ea om-
 nibus electis dei seruis accidisse recordan-
 tur. Illam etiam foeminarum beatissimã
 virginem Mariam, ac tanto honore dignã
 habitã

habitam, vt dei mater fieret, semper angu-
 stijs vita oppressam, afflictamque fuisse, vt **Luc. 2.**
 vt ei vates Simeon prädixit, animum eius
 gladium penetraturum. Sed hæc omnia
 æquissimo animo tolerauisse, nunc honori-
 ficatam & exaltatam à domino, sua ab
 auro condito magnificentia ac gloria. Ac
 ne vnquam iniquo animo sint, co-
 gitant se Christi dei exemplo edoctos, ad
 omnia aduersa ferenda, cuius omnis in ter-
 ris vita acerbitatum plena, mortis suppli-
 cium horrendum, et si omnium innocentis-
 simi, fuit, cuius qui participes ærumnarum
 sint, hos etiam diuina in cælo gloriæ comi-
 tes fore. Hæc omnia p̄ homines altè ad a-
 nimum reuocent, deumq; sequantur, nec
 vlla in re, quæ quidem in terris sit, consol-
 tionem aliquam pleniorẽ, quàm in De-
 ponant, eiu squẽ incensi amore diuino, on-
 nia ab cœlestibus eius promissis expecten-
 ac sperent. Interea autem inter omni-
 Dominum prædicent, atque laudent, e-
 quæ orent, vt pro abundantia sua miseri-

Ecclesia. 51. dia ex afflictionibus, ex igne tribulationū, suffocationem vndique minanti, ex imo inferni ventre eos liberet, nec vnquam diebus calamitosis deserat. Hac enim iussu, præscriptoque suo, orantes exaudiet, et clementiæ recordabitur suæ, vt ab improbo tempore eos eripiat, eaq̄ gloria donet, que nullis seculis aboleri possit.

Tolerantium præsentium ærūnarum, & expectationem futurorum bonorum, beata immortalitate proposita à Deo, animi firmamenta esse.

CAPVT VII.

ITaque firmamentum totius consolationis in deo est, eaq̄ consolationis tolerantiæ præsentium malorum, & futurorum bonorum expectatione continetur, vt gloriandum sit spe gloriae dei, nec id solum, verum etiã in afflictionibus, in quibus consolationem & gaudij abundantiam esse, diuus Paulus ostendit. Nō enim rebus iustorum dei abest fides, nec lōgum interuallum illud erit, quum

quum iustitia conuertetur ad iudiciũ. Vt autem accidit tempore Noë, ita erit & ad- Matth. 24
 uentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium, comedentes & bibentes, & contrahentes matrimonia vsq; ad diem, quo Noë in arcam ingressus est, et non cognouerunt, donec venit diluuium; & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis. Veniet enim domini dies, cuius expectatione iustis omnia humana, nõ patienter & mansuetè tantum, sed etiam cum gaudio ferenda erunt. Tum enim incomparabilis fœlicitas eorum erit, quum exciti tuba angeli, videbunt cum maiestate summa, & gloria sua venientem Deum, in quem mentes in vita intenderunt suas, ac se immaculatos ab hoc seculo custodierunt. Tum enim ille sedens in suo glorioso tribunali, congregatis coram se omnibus gentibus, statuet eos ad dexteram suam, & in vitam sempiternam, ac regnum cœleste, paratum ipsis ab orbe condito adsciscet. O fœlicitatem perfectam iustorũ,

in quorū ordinem nos, etsi omnes promeritos pœnas, misericordia alleget Dei. Habet quidem apud omnes homines iniquitas sedem in hoc seculo, & tamen in hac cōtaminata & polluta vita iustitiam sequimur Dei, tandem ab omnibus malis quieturi. Si ergò in eum finem omnia referemus, vt deum secuti statuamus huius vitæ

Ad Rom: 8.

arumnas, pœnarum quæ mala longè infra beatitudinem illam fore, quæ illustri beneficio Dei nobis obuētura est in cœlo, orietur in animis nostris lux ingēs ad depellendam omnium calamitatum noctē. Nam ex eo fiet, vt inter aduersa & secunda, offeramus nos totos voluntati diuinæ,

Ad Rom. 2.

ac perseuerantes in benefaciendo, quarum cum Diuo Paulo gloriam & immortalitatem sempiternæ vitæ, & quam nullus vnquam terminet dies. Itaque verissima in hac à nobis ad consolandum instituta ratione, eius sententia est. Indignatio & ira, afflictio & anxietas, aduersus omnem animam perpetrantis malum, gloria
verò

vero & honor, & pax omni operanti bo-
 num. Itemq; Esaiæ dictum: Dicite iusto Esa. 3.
 quoniam bene, quoniam fructum adin- Apoca. 2.
 tionum suarum comedet. Va impio in Prouer. 1.
 malum, retributio enim manuum eius si 2. Tim. 4.
 et ei. Ad iudicium enim se conuertet Iere. 21. 23.
 Deus, cuius aduentu perculsi ij, qui se ab Psalm.
 eo auerterunt, ac serò iam ad se reuerfi,
 culparum suarum recordabuntur. Tum
 eos peccatum suum redarguet, ac salute
 amissa, hæc vox cõfessio proprij erroris eo- Sapien. 5.
 rum, casum deplorantium suum, erit, Las-
 sati sumus in via iniquitatis, & perditio-
 nis, & ambulauimus vias difficiles. Quid
 nobis profuit superbia, aut diuitiarum ia-
 ctantia, quid contulit nobis? Transierunt
 omnia tanquam vmbra, & tanquam na-
 uis, quæ pertransit fluctuantem aquam,
 cuius cum præterierit, non est vestigium
 inuenire. Sic & nos nati, continuo de-
 sijnus esse, & virtutis nullum signam o-
 stendere valuimus, in malignitate nostra
 consumpti sumus. Erit ergò, referente Esa Esaiæ 28.

Esa. 28. ia, dies, cum pedibus conculcabitur corona superbia, & flos deciduus gloria exultationis, sed dominus exercituum erit corona gloria, & sertum exultationis, ijs qui expectant eum, super quorum capita laus & letitia sempiterna erit.

Esa. 30. 35. Omnia Deo posthabenda, inque vno eo acquiescendum, cum deprecatione culpae, Dei, & imploratione.

CAPVT VIII.

Cum igitur ad hanc boni fructum, hanc nobilitatem & gloriam corona in hac vastitate natura percipiendam, omnes aditi fines, peragrati que sint, sed eius apprehensio in te o DEVS omnipotens sit, vertimur ad te ceu fontem bonorum, quaeque ex vniuerso rerum, quae in terris sunt ordine negantur, abs te solo supplices oramus. Agnoscimus culpa nostra omnia amissa, sed misericordia tua recuperata esse, hic contineri spem, salutemque nostram, & ex vnius tua bonitate, vitam

vitam pendere omnium. Iusta seueritas
 tua fuit, tum, cum primi parentes profligati ex amoenissimis oris felicitateq; summa, in terras, ceu in solitudinem immisi sunt, errorum, & sollicitudinum plenam: sed aeternum clementiae testimonium abs te datum, posteaquam interuentu sanguinis & mortis filij tui pro paradiso terrestri, ad caelum aditus est factus: vt homo misericordia tua plus leuatus, quam scelere depressus esse videatur. Itaque interuenit in hac quasi orbitate & misero exilio, cura aeterna tua, vt boni acerba & noxia omnia, non grauitate sua, sed auxilio tuo, qui omnia subter te habes, metiantur. Quanquam autem eis omnis vita in malis, in quibus antiquae noxae vestigia remanent, agnita sit, tamen humiliter ac demissè agnoscunt, hunc ordinem non naturae, sed peccati lege inuectum, nullam etiam his, quae in malis censentur, vim inesse beneficio tuo, immò praesentium discrimini difficultate augeri consequentis temporis felici-

Ad Rom. 5.

felicitem perennem. Eius recordatio
mentes omnium bonorum cogitationes-
q̄ sustentat. Quis enim in hac iactatione
vitæ, qua circum infera atque supera om-
nesq̄ oras ferimur, alius requietis & cō-
solationis sensus, quam in gratia & clemē-
tia tua fiducia esse potest?

De Noë in arca seruato tem-
pore diluuij, columba emissa,
eaq̄ue ramum Oleæ sub vespe-
rum deferente, quibus & pio-
rum æumnæ significatæ, deiq̄;
ad eos seruandos gratia ostēsa.

Caput IX.

Cum terras olim omnes summo ho-
minum delicto, vniuerso cunctorū
interitu, iusta offensa tua domine
DEVS premeret diluuium, Noë volunta-
tem tuam secutus, & in arca conclusus,
tibi commiserat spem reliquam vitæ ac
rerum suarum. Sed cum aquis longē
lateq̄, omnia occupantibus, animus eius

in terrore, maximoq; metu versaretur, emissa ab eo columba est, quæ cum in illa aquarum vastitate, vbi cōsisteret inuenire non posset, eodem vnde exierat, redijt: post vbi denuò euolasset, subsidentibus sensim aquis, sub vesperum reuersa est, decerptum ex olea ramum virentem ore gerēs. Omiram memoriam rerum, sed contemplatione magnorum euentuum insignem, nobis, quibus senescence & indignitate potius sua, quam fatali conuersione ad interitum properante mundo, eadem forma occurrunt. Quæ enim antiqui delicti noua exempla, quæ luxurie monumenta desunt? an non ceu legibus omnibus soluti, sine metu iudiciorum tuorum homines viuunt? Non illi cum interitu summo cōiunctam iniquitatem suam, non offensam tuam verentur, desixa imis sensibus malitiæ vis, ablatu omnis mali metus est, pudor extinctus, vt peccata sua nō tecta esse, sed quasi publico testimonio venditari velint. Itaque salutis omnis tam magna ne-

glectio est, ut multi se ex illa arca, Ecclesia
 Catholica & apostolica tua, vltro etiam
 eijciant, & in horribiles errorum fluctus
 demittant. Interea autem pii in illa arce
 & munimento omnis salutis inclusi, in-
 felicitium animorum iacturam vident, et
 inter ferales vndas, horribili scelerum no-
 xa seculi fluctus commouente securi ferun-
 tur. Quamquam enim varijs angustijs
 vrgeantur, tamen salus eorum adempta
 omni alia spe, misericordia sola tua conti-
 netur. In hac omnia prasidia habet. Ac si
 mala longius proferuntur, ferunt mora
 & fidunt promissis tuis o altissime, donec
 vnde malorum defluant, & omnia pristi-
 num decus suum, squallore informi abla-
 to recuperent. Quamobrem spes ac fi-
 ducia, non in terram abijcit se, sed in sub-
 lime fertur, et si turturis in morem, pau-
 uida, suspirans ac gemens. Nullam autem
 in terris consistendi facultatem habet, nec
 eam abundantia rerum in hac vita dele-
 ctat, tantum decerptum clementie tue
 insigne

Abac. 2.

insigne, toto atatis spacio ad supremum
vita diem gaudens reportat. semper inui-
tata blando affatu tuo, propera amica
mea, columba mea, formosa mea. *Cantic. 2.*
Iam enim hyem strāsijt, imber abijt et recessit, flores
apparuerunt in terra nostra. O admiran-
dam in illa sublimitate benignitatis tuae
demissionem. Tanta est enim maiestas nu-
minis tui, vt ab eius imploratione natura
nostra culpa nos arcere possit. Sed gratiae
tuae immensitate non liberamur tantum
timore, verum etiam ad summam felicitatis
conditionem vltro inuitamur: sic vt
praemiorum caelestium spe sempiternam, in
animis nostris harere velis. Ex illo ergo
immenso Oceano malorum, quibus ceu ri-
gida hyeme, & violentissimis tempestati-
bus turbari totius vitae spacium videmus,
euocamur ad misericordiam consequen-
dam, & benignitatis in eo tuae magnitu-
dinem agnoscimus, qui nos a malis celeri-
ter eripi, ad liberationis diem ac requie- *Ad Eph. 4.*
tem velis. Apprehendamus ergo beneficio

G 7 summe

summe pater tuo hunc clementia diuina
 tue fructum, vt cum potestate tua, sum-
 ma infera & omnia contineri agnosca-
 mus, eam vniuersam vim, contra mala no-
 stra, contra mortem, & contra omnia,
 qua natura nobis infesta sunt, infinita mi-
 sericordia tua constitutam esse semper in
 animo recordemur. Hoc praesidio, innume-
 rabili multitudine malorum, ceu aquis
 inundantibus circumfusi, spoliati digni-
 tate omni atque ope natura, non conserua-
 tionem tantum vitæ, rerumq; nostrarum
 in terris retinemus, sed cœlestibus bonis
 amplificati, in sempiternum viuemus. Hæc
 nobis ad omnem animi tranquillitatem,
 ne vnq̄ inter aduersa deficiat, instructa ra-
 tio est, cuius cogitatioe ac sensu, etiam me-
 dia in morte, vitæ æternitatem percipi-
 mus.

Dei imploratio ad auertenda me-
 rita mala vitæ, gratiã eius & im-
 mortalis vitæ fœlicitatem impe-
 trandam.

CAP. X.

Ergo

Ergò dominator Domine, qui cœlum
 & terras quę fecisti virtute tua magna, Jerem. 32.
 & brachio tuo extento, cui nulla res est
 ardua, qui facis misericordiam in millia,
 & reddis iniquitatem patrum in sinum
 filiorũ eorum post eos, Deus magne & po-
 tens, cui nomen est Domino exercituum,
 magnus cõsilio & incomprehensibis cogi-
 tatus, cuius oculi aperti sunt, super oēs vias
 filiorũ Adã, ad reddendũ vnicuiq; iuxta
 vias suas, et fructũ adinuentionũ eius, cum
 ppter offensã voluntatẽ tuã, abs te omnia
 ordine eo cõstituta sint, vt homo se illis ma-
 lorũ vinculis iure cõstrictũ esse, sed tamẽ
 si voluntatẽ tuã ac leges sequatur, illis libe-
 ratum & ad cœlũ translaturũ iri beneficio
 tuo agnoscat. Oramus te sempiternum
 regem, & omnium parentem, per maie-
 statem summam, per clementiam infini-
 tam, confirmatam vnigeniti tui morte
 ac sanguine, & sancto spiritu insitam
 nobis: per, quacunque magnitudini
 diuinitatis tuę miserrimi mortalis
 demissa

Esaiæ 10.

demisso officio exhiberi queunt, vt in hac
 relegatione vitæ, culpa nostræ, meritaque
 offensa tuæ reliquias auferas, puros à cor-
 porum contagione serues, quod in omni
 actione vitæ optimum est, sequi. & in ani-
 mis nostris metum atq; cultum numinis
 tui sempiternum herere velis. Ad hoc agen-
 dum porrigas dexteram salutarem tuã,
 & in hac imbecillitate natura defensionē
 vitæ rerumq; nostrarū suscipias, ac celesti
 custodia tua nos munias. Atq; vt filius tuus
 IESVS CHRISTVS inter angustias,
 te patrem æternum positis genibus orans,

- Luc. 22. appa-
 rente de cælo angelo confirmatus est:
 ita nos in hac fragilitate rerum spiritus
 fulciat tuus ac gratia confirmet. Emisi su-
 Baru. 4. mus abs te in mundum, cum luctu & plo-
 Jerem. 12. ratu, non est in illo pax vniuersa carni, te-
 Esa. 8. nebris tribulationis & alta caligine cir-
 cumfundimur, reduc nos in lumine
 immensitatis tuæ, cum gaudio & iucun-
 dita sempiterna. Sis fortitudo pauperi,
 Esaiæ 25. fortitudo egeno in tribulatione, spes à tur-
 bine

bine, vmbra culum ab aestu. Vides genitor
 in his erumnis vita quotidianas lachry-
 mas nostras ac mœrorem, audis luctuosas
 preces, intueris animum reformidantem 2. Cor. 5.
 iudicium suum. In hac tanta trepidatio-
 ne, ad te, clementiamque tuam conuerti-
 mur, certa explorataque spe concepta, fo-
 re, vt propediem euocati abs te, dispulsa
 nube malorum, æterna in cœlo luce frua-
 mur, & consolationis, quam nullus abrū-
 pat mœror, nullus vnquam finiat dies læ-
 titia redundantes, in contemplatione aspe-
 ctuque numinis tui, ad omnem æternita-
 tem beatè acquiescamus. Pro eo maie-
 stati diuinæ tuæ, omnis honos &
 gloria in sempiternum sit,
 Amen.

FINIS.

ELEGIA